

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

โครงสร้างการผลิตทางเศรษฐกิจส่วนหนึ่งของประเทศไทยประกอบด้วยโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประมาณร้อยละ 60 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากประเทศไทยจัดได้ว่ามีทำเลที่ตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศร้อนลมมรสุมได้รับอิทธิพลจากลมซึ่งพัดมาเอาไอน้ำและฝนตกลงมาทำให้เปียบพร้อมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ และหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขึ้นชื่อได้ว่าเป็น “อู่ข้าวอู่น้ำ” และเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของโลกแห่งหนึ่งเพราะนอกจากจะสามารถผลิตสินค้าเกษตรเลี้ยงประชากรในประเทศได้อย่างพอเพียง ผลผลิตบางส่วนยังมีการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ทั้งในรูปแบบของอาหารสดและอาหารแปรรูป ก่อให้เกิดรายได้จากการส่งออกให้กับประเทศได้อีกทางหนึ่ง

จากอดีตถึงปัจจุบันกล่าวได้ว่า ผลผลิตภาคการเกษตรขยายตัวอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ทั้งทางด้านการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเลี้ยงไก่มีการเลี้ยงเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ดังจะเห็นได้จากจำนวนไก่ในประเทศ แสดงตามรายภาคตั้งแต่ พ.ศ. 2529 ถึง พ.ศ. 2541 ดังรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนไก่ในประเทศไทยแสดงตามรายภาค ปี 2529-2541

ปี พ.ศ.	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคเหนือ	ภาคใต้	รวมทั้งประเทศ
2529	50,004,594	21,505,492	10,901,423	4,912,911	87,324,420
2530	54,305,043	20,747,690	11,985,012	5,096,038	92,133,783
2531	52,469,885	20,356,965	11,832,510	5,152,847	89,812,207
2532	56,292,910	22,251,117	11,598,141	6,452,096	96,594,264
2533	62,732,477	24,549,720	13,128,237	7,148,889	107,559,323
2534	79,649,695	26,308,701	16,656,749	8,222,249	130,837,394
2535	82,342,344	26,335,705	15,279,767	11,217,760	135,175,576
2536	83,246,791	25,916,449	19,299,493	10,369,294	138,832,027

ปี พ.ศ.	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก เฉิงเหนือ	ภาคเหนือ	ภาคใต้	รวมทั้งประเทศ
2537	72,163,615	24,348,503	21,603,271	11,881,709	129,997,098
2538	62,587,266	24,446,914	15,039,270	9,575,060	111,648,510
2539	69,921,645	37,506,727	23,028,677	14,080,379	144,537,428
2540	79,928,557	42,104,802	24,379,635	18,194,493	164,607,487
2541	77,224,601	38,216,250	23,841,418	16,081,873	155,364,142

หมายเหตุ : จำนวนไก่ หมายถึง ไก่เนื้อ ไก่ไข่ และไก่พื้นเมือง จากการสำรวจ ณ วันสำรวจ พฤษภาคม 2541

ที่มา : เอกสารวิชาการเลขที่ 42(4) - 1011 - 043 เรียบเรียงโดย น.ส. บุญยง สรวงป่าไม้
เศรษฐกร กลุ่มงานเศรษฐกิจการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

การเลี้ยงไก่กระທงจัดว่าเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมจากเกษตรกรและกลุ่มผู้ลงทุนเป็นอย่างมาก เนื่องจากผลิตเนื้อไก่ ได้รับความนิยมในการบริโภคและสามารถแปรรูปเป็นอาหารได้หลากหลายชนิด เช่น ผลิตภัณฑ์ไส้กรอก ไก่ทอด KFC และ Chester Grill ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศที่มีความตกต่ำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 และกำลังจะฟื้นตัวในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป หันมาให้ความสนใจภาคการเกษตรกันมากขึ้น ซึ่งเป็นการสนองตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ว่า “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” แต่ยังคงขาดข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงไก่กระທง ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการตัดสินใจในการลงทุน

การเลี้ยงไก่กระທงในปัจจุบันนี้ มีรูปแบบการเลี้ยงที่เกษตรกรไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ลงทุน ดำเนินการเลี้ยงและจัดจำหน่ายเองทั้งหมดแต่มีรูปแบบการเลี้ยงอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถแบ่งเบาภาระเกี่ยวกับต้นทุนและความเสี่ยงของเกษตรกรได้ โดยการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงกับกลุ่มบริษัทฯ ซึ่งวิธีนี้บริษัทฯ จะเป็นผู้ลงทุนในพันธุ์สัตว์ อาหาร วัคซีนและยารักษาโรค มีสัตวบาลคอยดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้อง ตลอดจนมีสัตวแพทย์และผู้ชำนาญการทางด้านสัตว์ปีกคอยควบคุม โรคระบาดที่อาจเกิดขึ้นให้กับเกษตรกร ในส่วนของเกษตรกรเพียงแต่ลงทุนในที่ดิน โรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยงเท่านั้น เมื่อสิ้นสุดการเลี้ยงในแต่ละรุ่นการเลี้ยง ก็จะได้รับผลตอบแทนการเลี้ยงจากบริษัทฯ ผลิตไก่กระທงที่ได้จากการเลี้ยงบริษัทฯ จะเป็นผู้จัดจำหน่ายเองโดยเกษตรกรไม่ต้องรับผิดชอบแต่อย่างใด นอกจากนี้รูปแบบโครงการส่งเสริมการเลี้ยงของกลุ่มบริษัทฯ ยังมีวิธีการเลี้ยงไก่กระທงอยู่ 2 แบบ ได้แก่ การเลี้ยงแบบ

โรงเรือนเปิด (Open Houses or Conventional Houses) คือการเลี้ยงในโรงเรือนแบบธรรมดาไม่มีการควบคุมอุณหภูมิ และการเลี้ยงแบบโรงเรือนปิด (Environmental Control Houses) คือการเลี้ยงในโรงเรือนแบบควบคุมอุณหภูมิด้วยความเย็นของน้ำ (Evaporative Cooling System : EVAP) เนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการให้ผลผลิตของไก่กระตัง ไก่กระตังจะเจริญเติบโตได้ดีในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ได้แก่ มีการควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสมและมีการจัดการโรงเรือนที่ดี การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาการเลี้ยงไก่กระตังนี้ จะส่งผลให้ไก่กระตังที่เลี้ยงโตเร็ว น้ำหนักตัวเพิ่มมากขึ้นในขณะที่ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงน้อยลง และต้นทุนต่ำลงอีกทั้งยังสามารถลดมลภาวะซึ่งส่งผลดีต่อสภาพแวดล้อมอีกด้วย ดังนั้นการเลี้ยงไก่กระตังในปัจจุบันโดยวิธีการเลี้ยงแบบควบคุมอุณหภูมิ จึงเป็นวิธีที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีการเลี้ยงแบบโรงเรือนเปิด ดังรายละเอียดการเปรียบเทียบปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบน้ำหนักไก่กระตัง (kg) / ตัว ระหว่างโรงเรือนเปิด (Open Houses : OPEN) และโรงเรือนปิด (Evaporative Cooling System : EVAP)

เดือน	เจ้าของฟาร์ม	ประเภทโรงเรือน	พื้นที่ตารางเมตร	จำนวนวันที่เลี้ยง	น้ำหนัก (kg)/ตัว
ม.ค.	น.ส.สุณา คำสุข	EVAP	480	44	2.40
	นายพนพล แก้วบุญเรือง	OPEN	480	44	2.34
	นายนรินทร์ จักรคำ	EVAP	600	45	2.17
	นายประคิษฐ์ ปิ่นแก้ว	OPEN	600	45	2.07
ก.พ.	นายอุทิศ ชัยถักนสวัสดิ์	EVAP	510	41	2.09
	นายปรีชา จันตะตั้ง	OPEN	510	41	1.97
มี.ค.	นายฉันท บัญเรืองยา	EVAP	600	40	2.11
	นายประเทือง บุญมาก	OPEN	600	40	1.99
	นายนรินทร์ จักรคำ	EVAP	600	39	1.97
	นายสี กัญญาราช	OPEN	600	39	1.79
เม.ย.	น.ส.นพคุณ อินตะสอน	EVAP	510	41	1.94
	นายปรีชา จันตะตั้ง	OPEN	510	41	1.82
	นายฉันท บัญเรืองยา	EVAP	600	40	2.15
	นายประเทือง บุญมาก	OPEN	600	40	2.04

เดือน	เจ้าของฟาร์ม	ประเภท โรงเรือน	พื้นที่ ตารางเมตร	จำนวนวันที่ เลี้ยง	น้ำหนัก (kg)/ ตัว
พ.ค.	นายศรินวล กันทะใจ	EVAP	600	31	1.28
	นางอุ้นเรือน บุญเรือง	OPEN	600	31	1.23
	นางอรทัย พวงสิทธิ	EVAP	800	43	1.99
	นายเพื่อน มูลใจคำ	OPEN	800	43	1.79
มิ.ย.	น.ส.นพคุณ อินดีะสอน	EVAP	510	42	2.18
	นายปรีชา จันดีะตั้ง	OPEN	510	42	2.03
	นายฉันท บัญเรืองยา	EVAP	600	41	2.16
	นายประเทือง บุญมาก	OPEN	600	41	2.08

ที่มา : จากการสอบถามและเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่กระทงในจังหวัดเชียงใหม่

จากตารางที่ 2 ข้อมูลตั้งแต่เดือน ม.ค. ถึง มิ.ย. พ.ศ. 2543 แสดงการเปรียบเทียบปริมาณน้ำหนักไก่กระทงที่ได้จากการเลี้ยงของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาเดียวกันปริมาณน้ำหนักไก่กระทง (kg/ตัว) ถ้าเลี้ยงในโรงเรือนแบบควบคุมอุณหภูมิจะสูงกว่าน้ำหนักไก่กระทงที่เลี้ยงในโรงเรือนแบบเปิดทุกโรงเรือน ในขณะที่พื้นที่และจำนวนวันในการเลี้ยงเท่ากัน

ดังนั้นการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงไก่กระทงแบบโรงเรือนปิดของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงในจังหวัดเชียงใหม่ จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการในการเลี้ยงไก่กระทงของผู้ประกอบการในอนาคตตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการเงินในการใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาสินเชื่อ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนแก่เกษตรกรผู้ต้องการใช้เงินทุนในการลงทุนเลี้ยงไก่กระทงในระบบ โครงการส่งเสริมการเลี้ยง อีกทั้งเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของเกษตรกรและผู้ที่มีสนใจจะลงทุน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงต้นทุนของการเลี้ยงไก่กระทงแบบโรงเรือนปิดของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาถึงผลตอบแทนของการเลี้ยงไก่กระทงแบบโรงเรือนปิดของเกษตรกรโครงการส่งเสริมการเลี้ยงในจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการศึกษา

การเลี้ยงไก่กระທงของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโดยกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจประเภทการเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งระบบแบบโรงเรือนเปิดและระบบแบบโรงเรือนปิด ประกอบด้วย 2 บริษัทได้แก่ บริษัท กรุงเทพผลิตผลอุตสาหกรรมการเกษตร จำกัด (มหาชน) และบริษัท เบทาโกรภาคเหนือ เกษตรอุตสาหกรรม จำกัด การศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในครั้งนี้ จะศึกษาการเลี้ยงไก่กระທงเฉพาะแบบโรงเรือนปิด ของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโดยกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจประเภทการเลี้ยงสัตว์เท่านั้นโดยแยกตามอำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอำเภอที่มีการเลี้ยงไก่กระທงแบบโรงเรือนปิดมีจำนวน 6 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอสันทราย ดอยสะเก็ด แม่ริม สันกำแพง หางดง สันป่าตอง กิ่งอำเภอแม่วาง และกิ่งอำเภอดอยหล่อ โดยจะทำการสุ่มคัดเลือกอำเภอละ 1 ราย รวม 8 ราย จากจำนวนทั้งหมด 29 ราย

วิธีการศึกษา

1. ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Data)

โดยการใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์เกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระທงในรูปแบบโครงการส่งเสริมจากกลุ่มบริษัทซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างอำเภอละ 1 ราย รวม 8 ราย จากจำนวนทั้งหมด 29 ราย จากนั้นทำการวิเคราะห์ผลตอบแทนโดยใช้ วิธีจุดคุ้มทุน วิธีระยะเวลาคืนทุน วิธีมูลค่าปัจจุบัน และวิธีอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง

2. ข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data)

ได้จากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่กระທง ข้อมูลทางวิชาการ หนังสือและข้อมูลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์

เพื่อให้การศึกษาเป็นไปในแนวทางที่ได้กำหนดไว้ จึงมีคำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1. ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนในการเลี้ยงไก่กระທงของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเลี้ยง
2. ผลตอบแทน หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้รับจากการเลี้ยงไก่กระທง ที่สามารถจับเพื่อจำหน่ายได้

3. ใ้ก่กระทง หมายถึง ใ้ก่พันธุ์เนื้อเพื่อการบริโภค
4. โรงเรือนปิด (Environmental Control Houses) หมายถึง โรงเรือนเลี้ยงใ้ก่กระทงแบบควบคุมสภาพแวดล้อมภายในโรงเรือน ในที่นี้โรงเรือนปิดเป็นโรงเรือนที่ควบคุมอุณหภูมิแบบแผ่นรังผึ้ง (Evaporative Cooling Pad System Houses : EVAP)
5. โครงการส่งเสริมการเลี้ยง หมายถึง โครงการที่มีการลงทุนโดยกลุ่มบริษัทฯ เพื่อทำการส่งเสริมการเลี้ยงใ้ก่กระทงใ้ก่กับเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงใ้ก่กระทงแบบโรงเรือนปิดของเกษตรกร ในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเกษตรกรผู้สนใจลงทุนและผู้สนใจอื่น ๆ ใช้เป็นข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการที่จะลงทุนเลี้ยงใ้ก่กระทงแบบโรงเรือนปิดกับโครงการส่งเสริมการเลี้ยงในอนาคต
3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการเงินใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาสินเชื่อเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนแก่เกษตรกร ผู้ต้องการใช้เงินทุนในการเลี้ยงใ้ก่กระทงแบบโรงเรือนปิดกับโครงการส่งเสริมการเลี้ยง